

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PAMFLET

26959

7

nr. 13. 1833.

GEMEENZAME

B R I E V E N

OVER DE

Gebeurtenissen van den Dag.

DERDE STUK.

Prijs 40 Cents.

I 3

CH. 1. 1. 1. 1. 1.

GEMEENZAME
BRIEVEN.

OVER DE
GEBEURTENISSEN VAN DEN DAG.

*Retrahe res ad primam earum institutionem;
et circumspectas in quibus et quibus modis
degenaverint.*

Baco de Verulam Serm. ad Vid.

DERDE STUK.

Te 's GRAVENHAGE,
BIJ A. P. VAN LANGENHUYSEN.

1833.

1917

B. AAN A.

Een derde gemeenzame brief, hoor ik u zeggen, waartoe of zoo lang gezwegen, of juist nu het stilzwijgen afgebroken; men heeft ons vorig geschrijf gelezen, ja half verslonden, maar er geen letter van in de harsens geprent, veel min er iets van naar geleeft; hoe kunt gij er toe komen eene predikatie te houden, welke ieder komt hooren, en niemand opvolgt, terwijl juist uwe bedoeling is, om te overtuigen en werkelijk nut te stichten?

Gij zijt er niet, mijn vriend! ik heb het lange opgegeven, om, waar ieder dronken is of dolzinnig holt, soberheid en bedaardheid aan te bevelen en eenig heil van die aanbeveling te verwachten; maar ik heb het niet van mij kunnen verkrijgen, geene poging te doen, om het paard van den hollenden eenen anderen weg (zoo mogelijk) te doen kiezen, dan die, welke tot een afgrond leidt en den duizelenden, in plaats van een gevaarlijk pad, eene rustplaats aan te wijzen. —

Duizend malen gebeuren er ongelukken, die menigeen voorzag, maar niet voorkomen konde,

heeft men dan geroepen: *zie toe, 'gij stort u in het verderf*, dan heeft men zich van zijn menschenpligt gekweten en men treurt of spot, naar men gemutst is, over het gebeurde. —

Ik erken, niet geheel in dien zin, was mijn laatste brief geschreven, maar sedert dien tijd, heb ik soms nog een enkel woord alleen tot eigen voldoening in de wereld gezonden. — Zoo schreef ik op primo Julij 1831 het volgende aan de redactie van *den Standaard*:

Mijnheer de Redacteur!

Het tegenwoordig oogenblik is zoo belangrijk, dat ik niet kan nalaten mijne denkbeelden omtrent hetgeen te doen staat, open te leggen. —

Drift, wrevel en stijfhoofdigheid zijn slechte raadslieden, in moeilijke omstandigheden. Te veel heeft men bij hen raad genomen en al het onheil, dat ons treft, heeft men er aan te danken. —

Het tienjarig budget moest door worden gedreven, niet met billijke toegeeflijkheid; maar met het *sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas*. De opstand van *België* in den aanvang zoo gemakkelijk te dempen door het aannemen van een ander regerings-stelsel, het verwijderen van eenige hooge ambtenaren en het vestigen van een nieuw en mild ministerie, moest met geweld van wapenen worden bedwongen, en het bloed dat te *Brussel* heeft gestroomd, moest voor altijd het schoone rijk der *Nederlanden* van een scheuren en een onverzoenlijken haat tusschen vol-

ken van denzelfden oorsprong en van bijna gelijke zeden stichten. — Welke rampzalige verblindings heeft toch onze staatsmannen getroffen? Welk noodlot toch heeft hen geleid op het pad der dwaling en hen daarop tot ons verderf gedurig voortgesleept? Gebreken onvergeeflijk in den staatsman, eigenliefde, drift, wrevel en stijfhoofdigheid. —

Niet alleen onze ministers, niet alleen van MAANEN, wiens naam zoo naauw aan den Belgischen opstand verwant is, maar verre weg de meeste zoogenaamde vertegenwoordigers des volks waren blind voor den waarachtigen toestand van zaken en doof voor de stem der koele rede, en hebben het hunne bijgebracht om ons in het ongeluk te storten. —

Ziedaar hoe het verledene zich vertoont en het is onder het geleide van *die zelfde* raadslieden, dat wij de duistere toekomst te gemoet gaan! Indedaad ik beklaag mijn Vaderland als de minister van financiën zegt, dat de stem der oorlog roepende Staten-Generaal weerklink vindt bij het ministerie en de bevelen aan onze gezanten gegeven, om, met op zijde stelling van verdere onderhandeling, onze eischen met nadruk te doen gelden, instemmen met de gevoelens der Staten-Generaal.

Bereken men wel de gevolgen van het eerste kanonschot? Geloofst men indedaad, dat *Engeland* en *Frankrijk* de slooping van *Antwerpen* met gelatenheid zullen aanzien? En wat moet dan toch in 'shemels naam het gevolg en oogmerk van een

oorlog van verwoesting en haat zijn? Ik spreek niet van de mogelijkheid van eene nederlaag. Ik wil geloven, dat wij onder het geleiden van *Belgen* en *vreemdelingen* onverwinnlijk zullen zijn. Maar wat zullen wij hebben gewonnen als *Graaf Antwerpen* heeft platgeschoten, als *Limburg* van *Belgen* is gezuiverd; zullen wij dan met ons leger *Belgie* intrekken, zullen wij te *Gend* en *Brussel*, te *Luik* en te *Mons* aan onze vijanden de wet gaan stellen? En als wij het al eens zoo ver konden brengen, wat dan? Dan kost ons onze overwinning onzen eigen ondergang. —

Maar het zal zoo ver niet komen. Bij het eerste krijgsvuur, valt het ministerie *Périer*, en *Loewyk Philips* omringd zijn burger-koningschap met republikeinsche instellingen, behoudt door buitenlandschen oorlog de rust van binnen, en hijst het vaan der vrijheid en roept de volken op. — Het nu reeds voor *Polen* door geestdrift blakende *Duitschland*; het reeds zoo lang onrustig *Italië* kan een tooneel van burger-oorlog en omwenteling worden; de troonen kunnen schudden en instorten; maar geen Heilig Verbond is er meer denkbaar, om *Frankrijk* te beletten in *België* te trekken en opgestoot door de verbitterde *Belgen* ons de wet te stellen, veel min om een' nieuwen kruistogt tegen *Frankrijk* te doen, den oudsten tak der *Bourbons* op den troon te plaatsen, en het rijk der *Nederlanden* te herstellen. —

Wellington, de oude held van *Waterloo*, de maarschalk van het rijk der *Nederlanden*, predikt

de *non interventie* in de Belgische zaken. Waarom? Waarom anders dan om dat 1831 niet 1815 is, of met andere woorden, omdat de volken thans niet meer tegen *Frankrijk* zouden optrekken, omdat de volken vechten voor de vrijheid en dit in 1815 dachten te doen, maar nu zouden geloven haar te bestrijden. —

En waarom geene onderhandeling met *België*? Waarom geen vrede? Om *Luxemburg*, hetwelk nooit dan een last voor de *Vereenigde Nederlanden* zoude zijn? Om *Limburg*, hetwelk altijd eene lijn met *België* heeft getrokken, zich altijd vijandig tegen het *Nederlansch* gouvernement heeft getoond, hetwelk dadelijk deel aan den opstand heeft genomen, zijne afgevaardigden in het Congres heeft, en waarvan de hoofdplaats alleen door onze militaire magt wordt bedwongen?

Staats-Vlaanderen heeft zich aan ons gehecht, *België* kan het niet eischen uit kracht van den opstand en de *opstand* is zijne eenige titel. Het heeft geen' anderen en kan dus geen' anderen doen gelden; de meest invloedhebbende leden van het Congres hebben zich dan ook niet ongeneigd getoond, af te zien van deze aanspraak, zoo zeer door ons bezit wederlegd. —

De schuld is een punt van gewigt, maar het laat zich aanzien, dat tegen de opoffering van *Luxemburg* en *Limburg*, ten dien aanzien voordelige voorwaarden zijn te bedingen, vooral indien *LEOPOLD* den troon der Belgen beklimt. —

Maar *Limburg* moet ons waarborgen tegen het graven van kanalen en het aanleggen van ijzeren

wegen, die *Schelde*, *Maas* en *Rijn* zouden verbinden. —

Ik mistrouw en houde voor onduurzaam de staatkunde, die haar voordeel zoekt in de benadeeling van anderen; moeten wij *Limburg* behouden om het tot onvruchtbaarheid te doemen en is het onmogelijk ook buiten *Limburg* om, ijzeren wegen aan te leggen, waarmede men hetzelfde doel bereikt?

Ik laat in het midden of de bedoelde kanalisatie en ijzeren bestrating niet tot die plannenmakerij behoort, welke weinig uitkomsten oplevert; maar zeker is het, dat wij in den handel op den *Rijn* altijd twee voorregten boven *Belgie* zullen hebben, dat is, eene natuurlijke en min kostbare *communicatie* en een stelsel van vrije handel, hetwelk *Belgie* nog in geen jaren in die uitgestrektheid kan aannemen, als wij. —

Maar de nadeelen van den oorlog zijn tastbaar; eene slechts redelijke schikking overtreft hier in voordeelen den gunstigen krijg, en wat het zwaarste is behoort het zwaarste te wegen, en vooral behoort geen verkeerd geplaatste *onverzettelijkheid* het vaderland in den afgrond te storten. —

Vastheid van karakter is eene persoonlijke deugd, maar als men de belangen van anderen waarneemt, moeten die belangen *alleen* ons leiden, moet men buigzaam en reukelijk kunnen zijn, en de eerlijke man die gevoelt, dat hij zulks niet zijn kan, moet afzien van de lastgeving hem opgedragen, maar niet aan eigen eer of eigene gevoeligheid het welzijn van anderen opofferen. —

Dat onze staatsmannen dit toch eenmaal begripen en ophouden zich te verschuilen achter de *bespiegeling* van de regtvaardigheid onzer zaak, welke elk op zijne wijze verstaat, die nooit tegen onverbiddelijke daadzaken kan opwegen, en zeker thans niet tot rigtsnoer van onze staatkunde moet dienen.

Uw dienaar BB.

Ik laat een ieder beoordeelen, of de zaken niet ten naasten bij zijn geloopt, zoo als ik heb gedacht: PÉRIER heeft zich alleen staande gehouden, door bij onze intocht in *België*, de revolutie getrouw te blijven en een fransch leger hals over kop in *België* te doen trekken, en wij zijn de droevige gevolgen van ons waagstuk alleen ontgaan, door het zonder slag of stoot terug trekken voor een hand vol fransche troepen. —

Ruim vier weken later, schreef ik weder het volgende in *den Standaard*, van 31 Julij 1831:

Het *Journal de la Haye* heeft in eene reeks van artikelen geteekend D. den oorlog gepredikt; het heeft met zwarte kleuren onzen toestand afgeteekend en de voordeelige kansen van den krijg hoog opgevijzeld. Wij verschillen hemelsbreed van den schrijver dier artikelen; wij zien daarin denzelfden geest, die den aanval op *Brussel* heeft aangeraden, alle onderhandeling met *Belgie* heeft geweerd en ons in dien droevigen toestand heeft gebragt, waarin wij verkeerden. —

Gaarne zouden wij het geschrijf van D. wederleggen, maar dan alleen zouden wij dit kunnen,

wanneer wij vrijheid van schrijven hadden. Nu staan wij op een ongelijken grond. De schrijver in den geest van het bestuur, mag alle mogelijke adjectieven te hulp roepen, om het Belgisch Congres, Prins LEOPOLD, LEBEAU en den Regent en al hetgeen zij hebben gedaan als een helsch uitbroeisel te doen beschouwen; in een woord D. is vrij in zijne oorlogs-predikatie; wij zijn het niet in de verdediging daartegen, want zoo wij dezelfde wapenen gebruiken als D., dan hebben wij te duchten te toepassing van het besluit van 11 October 1830 en de gelegenheidswet van 3 November 1830. — De eerste basis toch van alle onderhandeling is de erkenning van *Belgie* en die deze erkenning wil, is een voorstander en begunstiger van den opstand; alle punten van onderhandeling betreffen opofferingen door het rijk der *Nederlanden* aan *Belgie* te doen, en die zulks aanraad en verdedigd, en met breede redenen en redekundige wendingen ontwikkelt en aandringt, valt in de wet van 3 November 1830. D. heeft het regt om de aanvraag tot onderhandeling van LEBEAU trots, schandelijk te neemen en als geen antwoord verdienende af te schilderen, wij zullen dezelve niet mogen verdedigen, om het stilzwijgen van ons bestuur niet met reden te misprijzen. —

Schrijft gerust door D. en X. en Z., want gij hebt met u het bestuur, en die tegen u optreedt, heeft het zwaard van DAMOCLES boven het hoofd hangen. Wilt gij waarlijk eene vrije *discussie*, trekt dan uwe gelegenheids-wetten in, en wij zullen alle uwe *sophismen* beantwoorden; nu mogen wij onze

pen niet vrij laten gaan, uwe gelegenheidswetten liggen voor ons, zij bedwingen zelfs onze gedachten en drukken de onvruchtbaarheid des dwangs op ons geschrijf. —

D. neemt het hoogst kwalijk, dat wij met al de vrijheid die ons overblijft aanteekenen; gij hebt het mis gehad op 11 December 1829; gij hebt het mis gehad met uwe processen tegen de drukpers in het voorjaar van 1830; gij hebt niet berekend de gevolgen der Fransche revolutie; gij zijt den waren weg niet gevolgd in Augustus 1830, ook niet eene maand later, ook niet in Februarij; gij hebt u geworpen in handen van hen, die nooit anders kunnen behartigen, dan hun eigen belang; in een woord, zoo als gij zelve zegt, gij hebt niet gelezen in de toekomst, en hebt dwaling op dwaling gestapeld. D. noemt dit lastige bedilling zonder meer. Met onze noodzakelijke voorzigtigheid zullen wij den heer D. een woord van BUONAPARTE voor den geest brengen; hij zeide, niet gediend te willen zijn van *ongelukkige* veldheeren. VOLTAIRE schrijft ergens, dat eene opeenstapeling van ongelukken te regt aan gebrek van beleid wordt toegeschreven. —

Het geliefkoosd *argument* van het *Journal de la Haye* is; de Belgen hebben geroepen om oorlog en zij hebben kunnen zin gekregen; laten wij ons ook doen hooren en werkelijk het geschut doen bulderen, en men zal ook aan ons toegeven. Gij zijt er niet mijn *politicus*. Men ducht uw geschut niet, om dat het niet de leus *der omwenteling* voert; gij zult in uwen oorlog noch *Engeland* dat

nobit tot het heilig verbond behoorde, noch *Frankrijk*, dat er de beginselen van heeft afgeschud tot bondgenooten hebben; maar de oorlog in naam der omwenteling gevoerd, zoude *Europa* in vlam hebben gezet, het ministerie PÉRIER en GREY hebben verdreven en *les gens du mouvement* aan het hoofd hebben gebracht; uwe oorlog, zoo gij ze na de verheffing van LEOPOLD nog met goed gevolg tegen de Belgen voeren kunt, zoude door *Engeland* en *Frankrijk*, wier besturen met dat van *Noord-Nederland* niet *sympathiseren*, worden bedwongen, om dat een gelukkige krijg door ons gevoerd, den troon van LODEWYK PHILIPPUS zoude doen instorten, de hervorming-bill zoude doen vallen en het heilig verbond zoude herstellen.

Ontveinen wij ons toch den waren staat van zaken niet. Het *absolutisme* en *liberalisme* staan tegen elkander over. De omwenteling van Juli te *Parijs* is de triump van het laatste boven het eerste geweest. *Engeland* is *Frankrijk* gevolgd, maar tegen deze Mogendheden staan *Rusland*, *Pruisen* en *Oostenrijk* over. *Belgie* en ook *Holland* zijn van belang voor deze mogendheden. Hadden wij dadelijk de beweging van *Frankrijk* gevolgd, onze grondwet van 1815 door een echt vertegenwoordigend regeringsstelsel vervangen, de vervolgingen tegen de drukpers vernietigd, de bewerkers der boodschap van 11 December weggezonden; *Frankrijk* en *Engeland* zouden even daardoor in ons een' natuurlijken tegenstander der absolute beginselen van METTERNICH en dus een' bondgenoot hebben gezien. Hadden wij ook nog daags na de

scheiding onze grondwet als ontbonden aangemerkt, een beroep op de natie gedaan en een vrijzinnig bestuur gevestigd, *Frankrijk* en *Engeland* zouden ons op gelijken voet als *Belgie* hebben beschouwd en behandeld, om dat wij in de groote politieke combinatie hun bondgenoot tegen het noorden zouden zijn geworden. Maar nu is de zaak geheel omgekeerd. *Frankrijk* en *Engeland* zien in *Belgie* een' medestander; in ons een afdruksel van het heilig verbond, dat des noods mede zoude werken, om een' nieuwen kruistogt tegen *Parijs*, te doen. *Frankrijk* en *Engeland* hebben in dezen staat van zaken er dus belang bij, om ons van beginselen te doen veranderen of magteloos te maken, en hoe meer wij ons dus aan *Pruissen*, *Rusland* en *Oostenrijk* zullen hechten, des te meer zal *Belgie* boven ons worden bevoordeeld, en zal het er op toe worden gelegd, om ons geheel te verguizen. Zoo- dra *Frankrijk* en *Engeland* het eens zijn en de lessen van CANNING in acht nemen, regeren zij *Europa*, en de overige *Koningen* bevende voor hunne eigene onderdanen, moeten de wetten naleven, hun door het vrijzinnige *Frankrijk* en *Engeland* voorgeschreven. In dien stand van zaken is onze positie niet ongelukkig, indien wij ons aan *Frankrijk* en *Engeland* weten aan te sluiten. Onze vriendschap is voor hen, van veel belang. Wij zijn nuttige wakers voor hen; zij zijn onze natuurlijke bondgenooten en hun onderlinge naijver waarborgt onze onafhankelijkheid. Maar in staat van vijandschap met *Engeland* en *Frankrijk* blijft ons niets over dan ellende. *Eerst* worden ons alle onze bronnen van

welvaart ontnomen, daarna wordt ons onafhankelijk volksbestaan zelve bedreigd. *Belgie* is door het armzalig doorzicht van het ministerie, door die *bijzondere* heid, welke D. zelve erkent, voor ons verloren. De vraag is nu of *Holland* ook daardoor verloren zal gaan. Heden nog is het te redden, morgen is het te laat. Nog een beroep op het volk gedaan, de verdedigers der boodschap van 11 December weggezonden, de HOGENDORPEN en VAN NES tot het bestuur geroepen, openhartig ons in de armen van *Engeland* en *Frankrijk* geworpen, *Luxemburg* en een gedeelte van *Limburg* opgeofferd, maar een deel der schuld verzekerd, een zuinig en nieuw huishouden aangevangen, en met *Oranje* kan ook onze welvaart nog bloeijen. —

Ziedaar den waren stand van zaken en alle declamatiën van het *Journal de la Haye* zullen denzelve niet veranderen, men zie toe en haaste zich, *Nam fronte capillata, post est occasio calva.*

B.

Beide bovenstaande artikelen zijn met mijne letter B. geteekend, zij behoeven geene *commentarie*, een ieder kan thans best beoordeelen, wie de ware staat van zaken heeft begrepen en in de toekomst gelezen, ik of het bestuur. — Op 18 November 1831, verzocht ik de insertie van het volgend stuk, alsof het van de redactie zelve kwam, vermits het sloeg op een vroeger artikel van dat blad:

Wij hebben in een vorig nummer ons voor de aanneming der 24 artikelen verklaard, niet om dat

die de best mogelijke uitkomst opleverde, maar omdat zij na alle misstappen sedert vijftien jaren opeen gestapeld, en sedert anderhalf jaar dag op dag vermeerderd, eenen zeer redelijken afloop van eene allerellendigste zaak daarstelde.

Men schreeuwt hoog over onze mening, men noemt ons *singulier* en *onverschillig*, terwijl wij slechts koel en onpartijdig zijn of althans verlangen te zijn. Wij kunnen dit zijn, omdat wij noch onze vrienden, de lofredenaars van den boodschap van den 11^{den} December zijn geweest, omdat wij noch onze vrienden, den onberaden aanval op *Brussel* hebben toegejuicht, en nimmer hebben verlangd dat descheiding van *Noord- en Zuid-Nederland* met bloed zouden worden afgeteekend. —

En wie zijn het dan nu eindelijk, die alleen gehoor gaven aan razernij en woede, die eerst ten leuze voerden geene schikking met den opstand, daarna oorlog, oorlog door geheel *Europa*, en nu als doorbrengers slechts tijd zoeken te winnen, het eene gat met het andere te stoppen, in de hoop van uitkomst door de cholera of een' storm, door eene aardbeving of een' goudregen? Dezelfde menschen, aan wie de schauring van het rijk is te danken, gerugsteund door schrijvers als die van het *Journal de la Haye* en het *Handelsblad*. —

Indien wij meenden dat de Natie de gevoelens dier menschen aankleefde, wij legden de pen neder en zouden er op uit zijn om een land te verlaten, van waar het gezond verstand was verhuisd, maar dit is het geval niet; elk onafhankelijk man reik-

halst naar eene uitkomst, omdat het *provisionele ons doodt*. —

De Natie is niet gediend met zoogenaamde staatslieden, die de bijzondere gave bezitten, om ons in ongelegenheid te brengen door een stelsel van *tergiversatie* en ontijdige toegevenheid of ontijdige stijfhoofdigheid, wien de geduchte les binnenslands niet wijzer heeft gemaakt, maar die ook met de Mogendheden hetzelfde gevaarlijk spel zouden spelen. —

Niets vermogen wij tegen eene coölitie van *Engeland* en *Frankrijk*, en hoop op verbreking daarvan bestaat bij het gemeen gevaar voor het magtig *Noorden* niet.

Ous stelsel behoorde dus van den aanvang af te zijn geweest, om ons met *Engeland* en *Frankrijk* te verbinden, en dat was gemakkelijk; wij behoefden slechts mede te gaan in hunne beginselen van vrijheid en verlichting, en met onzen bedaar den landaard, zouden wij er het sieraad van zijn geweest. —

Maar juist hier ligt het struikelblok onzer tegenstanders. Vijftien jaren is het rijk der *Nederlanden* ongeorganiseerd gebleven, het Justitie-wezen bleef in een' staat van afhankelijkheid, de Financien in een' staat van duisternis, en de misbruiken, waarvan *Noord-Nederland* wemelt, bleven *welig bloeien*. —

Indien wij met *Pruissische* en *Russische* wapenen onze onafhankelijkheid bevestigen, dan zullen wij op zijn *Rus-Pruissisch* worden bestuurd, maar indien *Fransche* en *Engelsche* invloed we-

gên, dan zal de Reform-bill en het zeggen van LODEWIJK PHILIPPUS » *la charte sera désormais une vérité*, » ook bij ons niet zonder invloed zijn.

Hierin en hierin alleen ligt het geschil; allen die onze Grondwet geen meesterstuk vonden, die verlangden direkte verkiezingen en een verantwoordelijk ministerie, waren voor schikking met den opstand, daarna voor de bevestiging der scheiding om tot eene binnenlandsche reorganisatie te komen, en tegen een oorlog, welke ten voordeele van het Heilig Verbond konde uitvallen, en bij eene tegenovergestelde uitkomst onze nationaliteit in de waagschaal stelde.

De voorstanders van het oude, de voorstanders van despotisme en oligarchie, spelen de rol van de *Engelsche Pairs* en willen alles op het spel zetten voor de kans der overwinnig.

Ziedaar hetgeen op den grond van een ieders gemoed ligt, en daarnaar beoordeele men, of men opoffering op opoffering moet blijven stapelen, of het aannemen der 24 artikelen aanraden?

Ons belang in verband gebragt met deze zich alom vertoonende afscheiding tusschen absolutisten en liberalen, kan niet twijfelachtig zijn.

Wij zijn, van dien kant beschouwd, in eene *verwikkeling* (zoo als de heer VERSTOLK zoude zeggen) gekomen, waarin elk oogenblik het nadeel grooter wordt, en welke zich waarschijnlijk nimmer beter zal ontwikkelen dan door de aanneming der voorgestelde schikking.

Onze strijdkrachten vereischen eene maandelijksche voeding van *drie* millioenen.

De schuld blijft middelerwijl geheel op ons drukken.

Het bestuur blijft geheel op den ouden kostbaren, voor ons ondragelijken voet.

In één woord, om ons tot de aanneming der schikking te noodzaken, behoeven de Mogendheden niets te doen, dan ons te laten in den toestand, waarin wij zijn, tenzij wij mogten verkiezen aan verval van krachten te sterven.

Welke uitkomst blijft nu ingeval van weigering nog over? — Oorlog en wel algemeene oorlog, — en tegen wien? tegen *Engeland*, dat onze kolonien kan overheerschen en onze scheepvaart vernietigen; tegen *Frankrijk*, dat half *Duitschland* van het verbond los rukt; alles met de *provisionele* zekerheid, om onze schulden niet te kunnen betalen en het vooruitzicht van een onvermijdelijk bankroet, misschien gepaard met het verlies onzer nationaliteit.

Ziedaar hoe zich eene weigering vertoont, en (hoezeer de handelingen der Conferentie ten onzen aanzien niet in allen opzichte verdedigbaar zijn) nu oordeele men over de 24 artikelen, nu neeme men die niet van de fraaiste zijde, altijd nog geven zij eene redelijke uitkomst in eene zoo droevige ontwikkeling van zaken. —

Toen intusschen ook de 24 artikelen werden verworpen, en alzoo gehoor werd geweigerd aan hetgeen ook *Rusland*, *Pruissen* en *Oostenrijk* in den vorm van een traktaat hadden vastgesteld, en die weigering weérklank scheen te vinden bij de, sedert den tiendaagschen veldtocht, van kriegsroem dnizelende natie, begreep ik dat het best ware, te zwijgen. —

Ziedaar genoeg voor het verledene; nu een woord voor het tegenwoordige; gij vraagt, immers ik veronderstel het, waarom nu het stilzwijgen afgebroken? Gij gevoelt, dat ik, sedert de Carlisten en Torys onze vrienden zijn, en het veelkleurig en onzamenhangend bestuur van dit land het toonbeeld van menschelijke wijsheid is geworden, ik *liberaal* leef als een zieltogende, die dan alleen weder lust krijgt, zich met aardse zaken te bemoeijen, als er weder een vleugje is, en de hoop van nog een weinig levens wordt opgewekt. — Toen de troon-rede eindigde met volharding en het antwoord als een getrouwe echo het laatste woord dnidelijk herhaalde, was mijne pols nauwelijks te vinden. — Toen onze schepen werden genomen, de Citadel werd belegerd en overgegeven, was mijn moreel zoo zeer aangedaan, dat alle verbetering voor het physiek, welke van deze *empirische* middelen, door sommigen werd verwacht, bij mij niet werd bespeurd; maar ziedaar op eens *emanciperen* zich de Staten-Generaal en ook de *Minister van Buitenlandsche Zaken*, en na een openbaar verslag van den laatsten, vragen de eerste een geheim-committé, en de laatste stemt er in toe en belooft, *jure suo* er te zullen verschijnen! —

Ik verzoek u aan te teekenen die belofte zonder ruggespraak; ik ben zeker, dat zij den heer VAN MAANEN doet sidderen. —

Hoor nu eens verder, hoe ik heb geredeneerd; drie leden vragen op een verslag; beginnende met eene waarschijnlijke schikking en eindigende met het vermoeden van de hoop op eene provisie, die

zoude kunnen leiden tot de onderhandeling over eené schikking, een Comité-Generaal, dat is eene gelegenheid, om *sub rosa* te praten — dat kan niet zijn, om gaaf onvoorwaardelijk goed te keuren; dat doet men zoo hard, met *hauté contre-bas* en *fausset* stemmen, dat er mij de ooren van suizen; het is dus om af te keuren; de handschoen is toegeworpen, en zijne Excellentie (zeg mij eene bij gelegenheid, waar onze ministers de titels van Excellentie van daan halen) heeft dezelve opgenomen. — Ziedaar eene kamer, die niet enkel meer millioenen en nog eens millioenen toestaat, maar de belangen van het land gaat overwegen, en een minister, die niet enkel is de boodschaplooper van den Koning, op de vlugt slaande, zoodra hij het bevel zijns meesters heeft vervuld, maar een constitutioneel minister, die met de leden der kamer in discussie gaat treden over 's lands betrekkingen tot de Mogendheden. —

Deze omstandigheden hebben mijn' toestand merklijk verbeterd, en mij den lust gegeven, weder de pen op te vatten en u eenige oogenblikken bezig te houden met eenige losse denkbeelden betreffende eene schikking.

Indien men *wil* schicken, is er niets rampzaliger dan te twisten over de vormen en dit hebben wij onophoudelijk gedaan gedurende de geheele onderhandeling, en moet ik de opregte *Haarlemsche Courant* gelooven, dan is dit nog onlangs het geval geweest; wij wilden niet schicken met *Frankrijk* of *Engeland*, noch met het gouvernement de facto in *Belgie*, noch met de vijf Mogendheden in Con-

ferentie, maar met hen als *garandeurs* der *integriteit* van het koninkrijk der *Nederlanden*, dus in eene hoedanigheid, die alle denkbeeld van scheiding en erkenning van *Belgie* uitsloot. — Verbeeld u een geschil over het bestaan eener overgedragene schuld, welke de schuldenaar beweerde, dat lang was afgelost, en dat nu de *cessionaris*, niemand tot scheidsman wilde hebben dan de *cedent*, die *casu quo* het bestaan der schuld moet garanderen! Wat zoudt gij van zulk een voorstel zeggen, indien gij de schuldenaar waart, die uveschuld voorgekweten hield?

Wat mij betreft als men in geschil met mij is, dan moet men met mij zich verstaan, of met mijn advocaat, of met mijn procureur, maar als men mij zeide, niet met u, noch met uw' lasthebber, noch met uwen dienstknecht, noch met uwe dienstmaagd, noch met iemand die de uwe is wil ik schicken, en als men mij dan door derde en vierde handen werkende, nog iemand zond die telkens ruggespraak moest houden, nu eens tot het een, dan weder tot het ander niet gemagtigd was, dan zoude ik het er voor houden, dat men geene schikking wilde. —

Nu is mij de handelwijze van ons bestuur alijd toegeschenen, zoo wat naar die van dergelijken *antagonist* te gelijken, en hierbij komt nu nog eene andere aardige omstandigheid. —

Eerst was de leus bedwang van *Belgie* en der *Multers*, daarna was het scheiding, de geheele wereld riep *scheiden*, die het meenden en die het wiet meenden, maar van *Londen* werd teruggeroepen *FALCK*, die, immers oogenblikkelijk schei-

den wilde, en werd er naar toe gezonden van ZUYLEN, die luid genoeg had beweerd, dat wij op ons zelven geene natie konden heeten; te Londen werd niet minder duidelijk gezegd, dat eene administrative scheiding slechts was bedoeld; terwijl men te Amsterdam en in den Haag eene volledige scheiding en een' eerlijken vrede als het doel der onderhandelingen voordroeg; van lieverlede is men het vrij eens geworden, dat het jubelen over de scheiding nog eensdaags niet is te verwachten, en dat het beter ware geweest, indien wij zoetjes en zachtjes bij elkanderen waren gebleven, juist hetgeen wij liberalen zouden hebben verlangd en ook zouden hebben bewerkt, indien eenige opgeblazene staatsmannetjes niet hadden geroepen: *point de transaction avec la trahison*; wij intusschen, gewoon aan teleurstellingen, zeiden toen het te laat was, het is te laat, nu maar flink de 18 of later de 24 artikelen aangenomen, en weldra zal het aan Belgie en aan Holland blijken, dat het beter is om de separatie op te heffen en zich weder te vereenigen; maar zoo verlangden en verlangen nog onze tegenstanders het niet; zij zouden Belgie willen *conquisteren* en als overwonnen land behandelen; anderen zouden het zoo erg niet maken; weder anderen willen het verdeelen en ons juist dat deel geven, hetwelk ons het minst van allen lijkt; maar bijna niemand behaagt meer de finale scheiding, dan eenige van de kortzigtigste Amsterdammers en Rotterdammers, die nog van eene sluiting der Schelde droomen. — Men vergeve het mij, maar ik beschouw deze verandering van gevoelens als een gevolg en

uitvloeisel van den geest die van boven komt en bij ons altijd eindigt met zijne denkbeelden, hoe verkeerd ook, op de menigte over te planten.

Intusschen kan geen dezer plans, immers voor alsnog, verwezenlijkt worden, omdat bij geen dezer plans de gezamenlijke groote Mogendheden hunne rekening vinden; zij zien de mogelijkheid van rust en vrede met LEOPOLD in *Brussel*, en Koning WILLEM in *'s Hage*, in vrede levende, om het even of het *Holland* en *Belgie* wel of kwalijk ga; alle andere combinaten strijden of met de belangen van *Frankrijk* en *Engeland*, of met die van *Rusland* en *Oostenrijk*; men moet dus komen tot dit alternatief, of de voorgestelde schikkingen aannemen en in vrede afwachten, wat de tijd baart, of in den tegenwoordigen ondragelijken toestand blijven, millioenen op millioenen verteeren, scheepvaart, handel en nijverheid laten verkwijnen, belastingen op belastingen uitschrijven, en dat om juist hetzelfde te doen, dat is, af te wachten of de tijd ook iets nieuws baart. —

Schikking en dus scheiding moeten wij derhalve hebben, want wij moeten hebben een' ten minste draaglijken toestand, en intusschen blijkt het uit hetgeen ik boven aanteekende, dat men den waren weg niet is ingeslagen, om er toe te geraken. — Vraagt men welke is die weg? dan antwoord ik, hetzelfde hetgeen ik heb gezegd, toen de Belgische oneenigheden begonnen; veranderende van stelsel moet men andere personen in het werk stellen. Uit dien hoofde zoude ik de keuze van den heer DEDEL in plaats van den heer VAN ZUYLEN goed-

keuren, indien tevens het kabinet werd verandard, maar onze ministers, die niets hebben weten te organiseren, en den storm die uit het zuiden opkwam, noch hebben voorzien, noch weten af te keeren, die sedert twee jaren spreken van schikking even als zij bevorens spraken van *liberaliteit*, edoch wier daden aan hunne woorden niet beantwoorden, zijn, zoo het schijnt, onafzetbaar, en worden iatuschen door hunne *antecedenten* op den dwaalweg voortgesleept en even daarom door de vreemden mistrouwd, ook dan, wanneer ze ter goeder trouw dien weg willen verlaten. —

Te vergesefs tracht men in onzen tijd zijne gevoelens te verbergen, na de wisseling van drie woorden, weet men reeds of men met een' Legitimist of Philippijn, een' Aristocraat of Liberaal te doen heeft, en zonder vergiffenis worden de eerste gehouden voor aanhangers van KAREL X, DON MIGUEL en METTERNICH, de laatste voor volgers van LA FAYETTE of van het *juste milieu*.

Hij, die nu zwak is en iets wil verkrijgen, dient zich te wenden tot dengeen, die de magt in handen heeft, dient den weg te bewandelen, welken hij aanwijst die boven op het rad is geplaatst, en dat is *le juste milieu*, dat is, de alliantie van Frankrijk en Engeland, GREY en TALLEYRAND; brengt dus bijeen mannen, die in de gevoelens van GREY en TALLEYRAND deelen, omhelst een stelsel, dat met het hunne instemt en dadelijk vervallen duizende zwaarigheden, die u nu in den weg staan. —

Niets is kinderachtiger, niets antteloozer, dan

het laf geschreeuw van hem, die onder het rad der fortuin ligt, over het onregt, dat hem van hoven naar beneden heeft geworpen, en hem in het slijk houdt, en daarmede toch alleen zijn sedert drie jaren onze advertentie-registers of nieuwsbladen opgevuld; volg de beweëgkracht aan het rad gegeven, zie er zoo hoven op te komen, maar trecht niet raagtelooos in het slijk gedoken, het van gang te doen veranderen, want al uwe tegenkanting strekt slechts, om het rad onbeweëglijk en dus u er onder te houden. —

Zoo ook spreekt het van zelve, dat geen spoediger, geen voor beide partijen onkostbarer, geene meer duurzame schikking is nit te denken, dan die de twistende partijen, gedreven door de begeerte, om niet beide in den twist te vergaan, onderling vaststellen; dit geldt vooral in het staatkundige, omdat de belangen van elken staat in het bijzonder in verband staan met die van alle anderen; nu de twist met *Belgie* niet met *Belgie* te willen vereffenen, maar met *Rusland*, *Oostenrijk*, *Engeland*, *Frankrijk* en *Pruissen*, is hetzelfde als te willen, dat bij de regeling der geschillen meer de belangen van die vijf Staten, dan van *Holland* en *Belgie* zelve worden behartigd, ja is bijna zoo veel als te willen, dat en de belangen van *Holland* en die van *Belgie*, aan die der vijf groote Mogendheden worden opgeofferd. —

Het geschil der Scheldevaart was tusschen ons en *Belgie* een Hollandsch-belgisch vraagstuk, nu noemt men het een Europeesch belang; in een woord, het inroepen van het diplomatiek *Europa*,

is even onverstandig als het inroepen van het gewapend *Europa*.

Nog, indien de gelegenheid zich voordoet, is het zaak het gezond verstand te baat te nemen, geene onmiddellijke onderhandeling met *Belgie* af te wijzen en niet aan eigen liefde 's lands dierbaarste belangen op te offeren; ik weet het en herhaal het *fronte cappillata post occasio calva*; verwaarloosd is in den zomer van 1831 het voorstel van onderhandeling, van den alles behalve onderhandelbaren heer *LE BEAU*, maar de eigenliefde, (het *Journal de la Haye* van dien tijd kan het bewijzen), had aller oogen verblind; nogmaals kan dergelijke gelegenheid bestaan, misschien wel kan men die doen ontstaan en zoo dan daarvan wordt gebruik gemaakt, ligt het noch in de bestemming van het *juiste midden*, noch in die van de *legitimiteit*, om tegen de geregelde *Hollandsch-belgische* belangen op te komen.

Maar ik bespeur dat ik ernstiger worde, dan mijne bedoeling was, laat ik tot mijn vorigen toon terug komen.

Hebt gij wel eens, mijn vriend, achter eene speeltafel gestaan, waarop goud en bankbiljetten als pepernoten werden behandeld? hebt gij wel eens den speler in alle zijne gemoedsbewegingen nagegaan? hebt gij wel eens den man, die zich ruineert, gevolgd in zijne bespiegelingen? Dit doende, zult gij bevinden, dat de moed, de waaglust toeneemt naarmate de fortuin tegenloopt, en dat de kasteelen in de lucht zich in dezelfde verhouding vermenigvuldigen, als de beurs platter

wordt. — Biedt aan den man, genaderd onder aan het hellend vlak van een schitterend verleden, een rustig burgerlijk leven, en hij verruilt zijn gewis geluk voor den kans tusschen den ouden luister en den bedelstaf. — Open uwe milde hand voor eene dier vrouwen.

*Qui gardant dans la vie une honteuse paix,
Ont su se faire un front, qui ne rougit jamais;*

en zonder te denken aan de toekomst zal zij op eens het gegevene verkwisten en met MARION DE LORME zeggen:

Encore un Jour de Grandeur!

Menigeen bij ons is behebt met gevoelens, die wel wat overeenkomen met die van den speler en van de ligte vrouw; veertig millioenen meer verkeerende dan wij inkomen hebben, blijft alles nog op den ouden voet en leeft de eene helft van de natie gegallonneerd en gesamareerd, elk rijkelijk in zijn' kring, ten laste van de andere helft en van de toekomst. Een ieder voelt wel dat wij meer en meer naar beneden glijden, maar zoolang dat zacht en zonder stoten gaat, zet men het vooruitzigt van den stijlen berg, die weder moet worden opgeklommen, uit het hoofd, en vleit zich dat het een of ander wonderwerk dien berg wel weg zal ruimen, en letterlijk bijbelsch roept men elken avond, *zorg voor den dag van morgen niet!* en bij elken morgen zegt men: *encore un jour de grandeur!*

Men weet het wel, er zal een helder doorzigt en eene vaste hand noodig zijn, om bij eene ein-

delijke schikking alles op zijne plaats terug te brengen en alles naar zijnen staat te voegen, en welk talent zich nu ook aan onze bewondering hebbe vertoond, het is niet dat om een gelijkwerkend en onkostbaar *Staats-machine* daar te stellen. Een onzer vrienden pleeg te zeggen: » onze Ministers « hebben een *zakkenbeheer* ingesteld, wij hebben « fransche wetten en uit den dood opgewekte « oude hollandsche wetten en eenig nieuw werk « uit de nieuwere wetten-fabriek; dat veel kleurig « werk hort en stoot; de een klaagt, de andere « schelt en de derde verzet zich; nu zit de adm. « nistratie in een' zak, en is de vraag niet, waar « komt die botsing van daan, of wel hoe kan zij « op den duur worden vermeden? maar alleen « hoe komen wij best uit dien zak, dat gebeurt dan « door een moderijtje, 't welk ons weder in een' « nieuwen zak brengt, en zoo kruipt men steeds « van den eenen zak in den anderen.”

Ik laat daar, of de voorstelling in allen deele juist is; zeker is het, dat het menigmaal zoo is gegaan en dat bijna altijd het geld, dat alles goed maakt en overbodig werd toegestaan, schade en winstderving op deze wijze geleden, moest dekken, en zoo gaat het nog, maar als eens de zaak is geschikt, dan zal men zeggen: *Claudite jam rivos pueri, sat prata biberunt*, of op zijn Hollandsch: *zet de teering naar de maring*; dat denkbeeld jaagt de doodschrik op het lijf en doet menigeen zeggen: volharding, *Encore un jour de Grandeur!* —

Leef gelukkig en geloof mij,

D.

